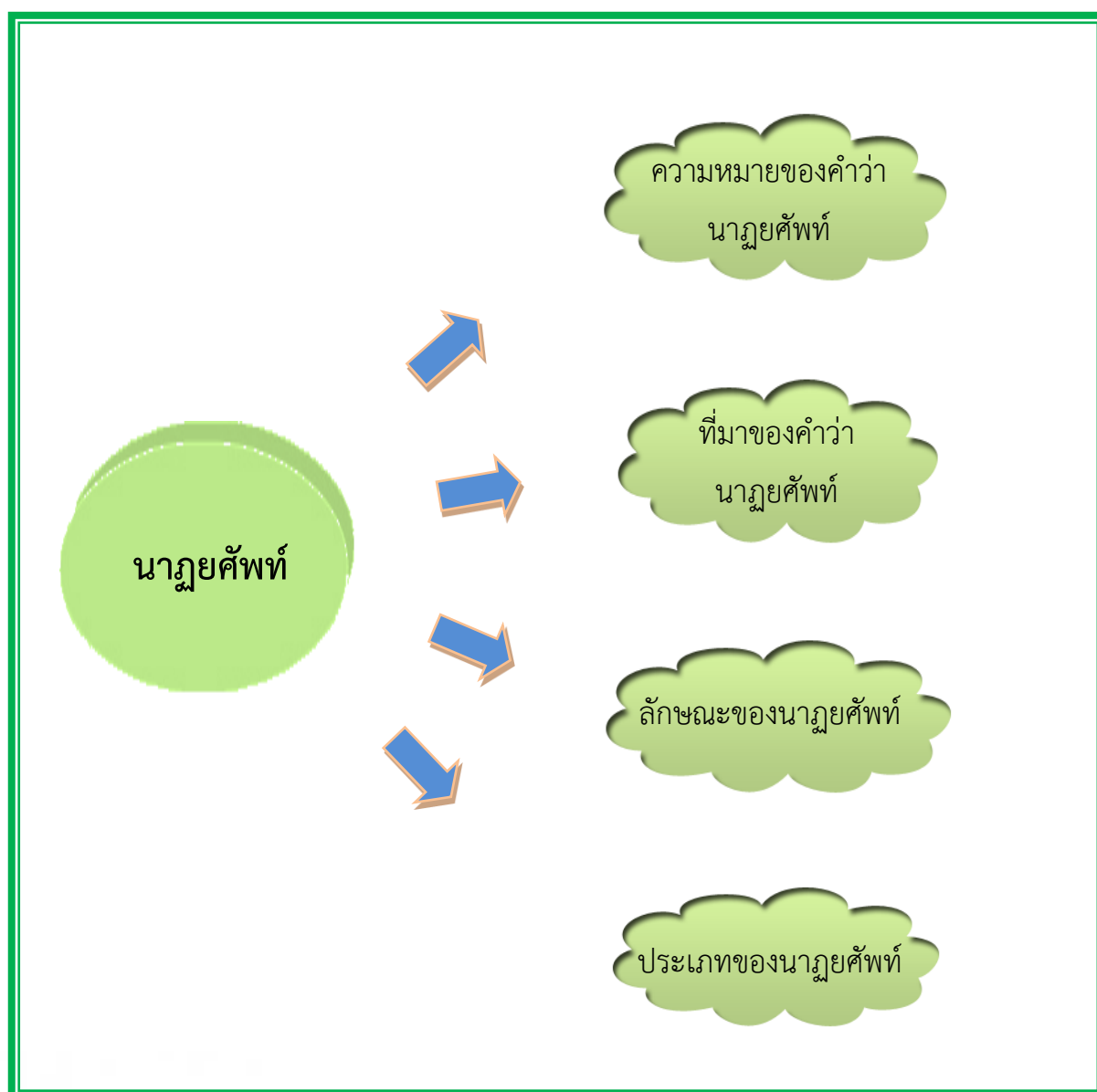

หน่วยที่ 1 นาฏยศัพท์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของนาฏยศัพท์ได้ (K)
2. ปฏิบัติทำรำนาฏยศัพท์ได้ (P)
3. มีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการปฏิบัติทำรำนาฏยศัพท์ (A)

แผนผังสาระการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบในข้อที่ถูกต้องที่สุด
เพียงหนึ่งข้อ

- คำว่า "นาฏยศัพท์" มีความหมายตรงกับข้อใด
 - เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อท่ารำ
 - เป็นคำที่เฉพาะที่ใช้ในบางโอกาส
 - คำที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะสำหรับสิ่งของ
 - คำเฉพาะที่ใช้เรียกชื่อท่ารำเพื่อสื่อความหมายในการแสดงโขนละคร
- คำว่า "นาฏยศัพท์" เริ่มนำมาใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยสมัยใด
 - ธนบุรี
 - สุโขทัย
 - อยุธยา
 - รัตนโกสินทร์
- นาฏยศัพท์ที่เป็นลักษณะเคลื่อนไหวคือข้อใด
 - คลายจีบ ม้วนจีบ ม้วนมือ
 - ฉายมือ ก้าวไขว้ กระดกเท้า
 - เหลื่อมเท้า วาดแขน ส่าย
 - ยี่ดยุบ ฉายเท้า ก้นวง
- จากภาพแสดงถึงนาฏยศัพท์ในข้อใด

 - เปิดขา
 - ยกเท้า
 - แตะเท้า
 - กระดกเท้า
- นาฏยศัพท์ในส่วนของมือคือข้อใด
 - ตั้งมือ จีบ ยกเท้า
 - ตั้งวง กรายมือ ป้องหน้า
 - ขึ้นนิ้ววัด ก้าวเท้า ประเท้า
 - จีบล่อแก้ว ม้วนจีบ ขยับ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ง

2. ง

3. ก

4. ข

5. ข

6. ค

7. ข

8. ง

9. ค

10. ง

นาฏยศัพท์

ความหมายของคำว่า “นาฏยศัพท์”

คำว่า “นาฏยศัพท์” เป็นคำสมาสประกอบด้วยคำสองคำคือ นาฏย+ ศัพท์
พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายดังนี้

นาฏย (นาตตะยะ-) หมายถึง การฟ้อนรำ, การแสดงละคร

ศัพท์ หมายถึง เสียง, คำ, คำยากที่ต้องแปล ,ศัพท์เฉพาะวิชา

ผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้ทางด้านนาฏศิลป์ กล่าวถึงความหมายของคำว่า “นาฏยศัพท์”
ไว้ดังนี้

อาคม สายาคม ได้ให้ความหมายของคำว่า “นาฏยศัพท์” หมายความว่ารวมถึง
นาฏยศัพท์ที่ใช้กับการแสดงโขน และนาฏยศัพท์บางคำที่ใช้เฉพาะในการรำแต่ละเพลง
เท่านั้น เช่นในการรำแม่บท (ชมตลาด)

สุนนมาลย์ นิมนติพันธ์ ให้ความหมายว่า นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้
สำหรับการละครโดยเฉพาะ

นิตยา จามรมาน ให้ความหมายว่านาฏยศัพท์ หมายถึง คำเฉพาะที่บัญญัติขึ้น
เพื่อใช้สื่อความหมายให้รับรู้ และเข้าใจตรงกันในวงการนาฏศิลป์ เป็นการรวมกลุ่มคำต่างๆ
ที่บอกให้รู้เกี่ยวกับการปฏิบัติลีลาท่ารำในนาฏศิลป์โขน-ละคร

อรรวรรณ ชมวัฒนา ให้ความหมาย นาฏยศัพท์ หมายถึงศัพท์ที่เกี่ยวกับ
ลักษณะท่ารำที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อใช้ในการแสดงโขน-ละคร

จากความหมายต่างๆข้างต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า

นาฏยศัพท์ หมายถึง คำเฉพาะที่ใช้เรียกชื่อท่ารำเพื่อสื่อความหมายให้รับรู้
ในการแสดงโขน-ละคร

ที่มาของคำว่า “นาฏยศัพท์”

คำว่า “นาฏยศัพท์” ที่ใช้สื่อความหมาย เรียกกลีลาท่ารำนั้น กล่าวได้ว่ามีมาแต่โบราณกาล ตั้งแต่กำเนิดนาฏศิลป์ไทยเป็นต้นมา เช่น จีบ ตั้งวง ประเท้า กระดกเท้า ฯลฯ เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้ควบคุมการแสดงกับผู้แสดงให้รับรู้และเข้าใจตรงกัน คำต่างๆ ดังกล่าว จำแนกแตกต่างกันไปตามประเภทของโอกาสที่นำไปใช้ ซึ่งอาจเรียกขานแตกต่างกันไปตามความหมายและความเข้าใจของครูผู้สอนแต่ละสำนัก ต่อมาเมื่อมีการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์เป็นระบบการศึกษา จึงมีการบัญญัติคำเฉพาะเพื่อรวมเรียกกลุ่มคำที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติท่ารำ และรูปแบบการแสดงว่า “นาฏยศัพท์” ตามประเภทของโขน-ละครและโอกาสที่นำไปใช้

คำว่า “นาฏยศัพท์” ได้เริ่มนำมาใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ราวรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2489 กรมศิลปากรได้ฟื้นฟูการศึกษาวิชานาฏศิลป์และดุริยางค์และปรับปรุงการแสดงนาฏศิลป์โขน-ละครตามแบบแผนการแสดงในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงได้มีการปรับปรุงสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์โขน-ละคร และดุริยางค์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ทั้งภาคทฤษฎีควบคู่กันไป อีกทั้งยังบรรจุในวิชานาฏยศัพท์และศัพท์สังคีตในหลักสูตรด้วย

จากการปฏิบัติดังกล่าวทำให้นาฏยศัพท์ แพร่หลายไปในวงการการศึกษาวิชานาฏศิลป์ไทยตามสถานศึกษาต่างๆ ทั่วไปในระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษาจวบจนปัจจุบัน

นาฏยศัพท์ เป็นศัพท์ที่สื่อความหมายให้รับรู้และเข้าใจตรงกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อรู้พื้นฐานแรกเริ่มการฝึกหัดเกี่ยวกับการใช้ร่างกายแต่ละส่วนปฏิบัติประกอบการฝึกหัดในลักษณะท่าหนึ่งหรือท่าเคลื่อนไหว ศัพท์บางคำที่ใช้ในนาฏศิลป์โขน-ละคร เรียกเหมือนกันแต่ปฏิบัติต่างกัน ศัพท์บางคำปฏิบัติเหมือนกันแต่เรียกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับกาถ่ายทอดและการสอนของครู อย่างไรก็ตามศัพท์บางคำใช้แก้ไข

ข้อบกพร่องของผู้เรียนให้ปฏิบัติถูกต้องได้สัดส่วนสวยงาม เป็นการประหยัดเวลา ไม่ต้องอธิบายยืดเยื้อ แยกตามโอกาสที่นำไปใช้ ได้แก่

1. นาฏยศัพท์ประกอบการเรียนการสอน
2. นาฏยศัพท์ประกอบการแสดง

ในที่นี้กล่าวเฉพาะนาฏยศัพท์ที่ใช้ประกอบการรำ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. **นาฏยศัพท์เบื้องต้น** ใช้ในการวางพื้นฐานแรกเริ่มฝึกหัดรำ ได้แก่ ดันเอว, ดันไหล่, ทับหน้า, จมูกเท้า เป็นต้น

2. **นาฏยศัพท์ขั้นพื้นฐาน** ใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับร่างกายส่วนต่างๆ ในการปฏิบัติลีลาท่ารำ แบ่งออกเป็น

2.1 ลักษณะท่าหนึ่ง เช่น ตั้งมือ ตั้งวง จีบคว่ำ จีบหงาย ก้าวหน้า ก้าวข้าง ก้าวไขว้ กระดกเท้า เหลี่ยม เหลื่อมเท้า เป็นต้น

2.2 ลักษณะท่าเคลื่อนไหว เป็นลีลาเชื่อมท่ารำให้อ่อนไหวงดงาม เช่น คลายจีบ ม้วนมือ สอดจีบ หยิบจีบ วาดแขน ประ ตะเท้า กระทุ้ง ยืด-ยุบ ห่มเข้า เป็นต้น

2.3 คำเรียกที่ใช้แก้ไขข้อบกพร่อง ใช้สื่อความหมายเมื่อผู้เรียนปฏิบัติท่ารำ ไม่ถูกต้องไม่ได้สัดส่วน ไม่สวยงาม เช่น กด (กดคาง กดไหล่), เปิด (เปิดคาง เปิดแขน) ทับ (ทับหน้าขา), กัน (กันวง กันเข้า) เป็นต้น

ประเภทของนาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์สำคัญที่ใช้ในการรำ เป็นศัพท์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นนาฏยศัพท์ขั้นพื้นฐาน มี 3 ประเภท ดังนี้

1. นามศัพท์

นามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำหรือชื่อท่าที่บอกอาการการกระทำของผู้รำ เช่น วง จีบ ม้วนมือ คลายมือ กรายมือ กระทบ กระดก ยกเท้า ก้าวเท้า ประเท้า กระทุ้ง ตระเท้า ซอยเท้า ขยันท้า โย้ตัว ยกตัว ตีไหล่ และกล่อมไหล่ เป็นต้น

2. กิริยาศัพท์

กิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยา ซึ่งแบ่งออกเป็น

ศัพท์เสริม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้องสวยงาม เช่น กันวง ลดวง ส่งมือ ดึงมือ หักข้อ หลบศอก เปิดคาง กัดคาง ทรงตัว แผ่นตัว ดึงไหล่ กัดไหล่ ดึงเอว กัดเกลียวข้าง ทับตัว หลบเข้า ถีบเข้า แข็งเข้า กันเข้า เปิดสัน ซักสัน

ศัพท์เสื่อม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำหรือท่วงทีของผู้รำที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำรู้ตัว และแก้ไขท่าของตนให้ดีขึ้น เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก วงลั่น คอติ่ม คางไก่ ฟาดคอ เกร็งคอ หอบไหล่ ทรวดตัว ขย่มตัว เหลี่ยมล้ำ รำแอ้ รำลน รำเลื่อย รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ

3. นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด

นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่างๆที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือไปจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอ เดินมือ เอียงทางวง คืบตัว อ่อนเหลี่ยม เหลี่ยมล่าง แม่ท่า ท่า-ที ขึ้นท่า ยืนเข้า ทลายท่า นายโรง พระใหญ่ - พระน้อย นางกษัตริย์ นางตลาด ผู้เมีย ยืนเครื่อง

ลักษณะของนาฏยศัพท์

ลักษณะต่างๆ ของนาฏยศัพท์ที่ใช้ในการรำนาฏศิลป์ไทย แบ่งตามการเคลื่อนไหว ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้แก่

1. นาฏยศัพท์ในส่วนของมือ
2. นาฏยศัพท์ในส่วนของเท้า
3. นาฏยศัพท์ตั้งแต่ศีรษะถึงลำตัว

1. นาฏยศัพท์ในส่วนของมือ

วง คือ ลักษณะของการเรียงนิ้วทั้งสี่ ชิดติดกัน ใช้นิ้วหัวแม่มืองอเข้าหาฝ่ามือ เล็กน้อย ตั้งข้อมือขึ้น ลำแขนอยู่ในลักษณะโค้ง วงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

ภาพที่ 1 วงบน (นาง – พระ)
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

การยกลำแขนให้โค้งได้รูป ให้ส่วนบนลาดจากไหล่เล็กน้อย ช้อนลำแขน ส่วนปลายขึ้น ก้นวงออกไปข้างๆ

ตัวพระ ปลายนิ้วอยู่ระดับแง่ศีรษะ

ตัวนาง ปลายนิ้วอยู่ระดับหางคิ้ว

ภาพที่ 2 วงกลาง
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

วงกลาง คือ ส่วนโค้งของลำแขนที่อยู่ระหว่างวงบนและวงล่าง ยกแขนให้ส่วนโค้ง
ลำแขนอยู่ข้างลำตัว ให้ปลายนิ้วอยู่ลาดลงมาจากระดับไหล่เล็กน้อย

ภาพที่ 3 วงล่าง
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

วงล่าง คือ ส่วนโค้งของลำแขนที่ทอดโค้งลงมาข้างล่าง ลำแขนส่วนล่าง โค้งเข้าหาตัว ให้ปลายมืออยู่ระดับขยพกหรือหัวเข่าชิด

จีบ เป็นลักษณะของการใช้มือ ซึ่งอยู่ใน อาการกรีดนิ้วโดยให้นิ้วหัวแม่มือจรดข้อแรกของนิ้วชี้ กรีดนิ้วทั้งสามที่เหลือเหยียดตึงไป หักข้อมือเข้าหาท้องแขน จีบนั้นมี 2 ลักษณะ ได้แก่

ภาพที่ 4 จีบหางาย
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

อาการกรีดนิ้วมือให้นิ้วหัวแม่มือจรดข้อแรกของนิ้วชี้ กรีดนิ้วทั้ง 3 ออกไปให้ตึง หักข้อมือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้นข้างบนหักข้อมือเข้าหาท้องแขน

ภาพที่ 5 จิบคว่ำ
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

อาการกรีดนิ้วของมือ จิบคว่ำฝ่ามือลงให้ปลายนิ้วชี้ลงล่าง

กิริยาจับมือทั้งสองแบบนี้ เมื่อนำไปใช้ในท่ารำก็ได้สัดส่วนที่ต่างแบบกันไป
จนเกิดเรียกเป็นนาฏยศัพท์แมลงไปตามความเข้าใจนึกคิดของแต่ละบุคคล เช่น

ภาพที่ 6 จับส่งหลัง
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

จับหางมือ ปิดแขนเหยียดแขนตึงไปข้างหลัง

ภาพที่ 7 จิบปรกหน้า
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

มือจิบหงาย หันจิบเข้าหาใบหน้าระดับหน้าผาก เรียกว่า “จิบปรกหน้า”

ภาพที่ 8 จีบปรกข้าง
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

จีบหงายหันจีบเข้าหาแง่ศีรษะ ในระดับสูง เรียกว่า “จีบปรกข้าง”

ภาพที่ 9 จิบล่อแก้ว
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

จิบล่อแก้ว คือ การนำนิ้วหัวแม่มือวางกดทับปลายนิ้วกลางให้เป็นรูปวงกลม แล้วกรีดนิ้วที่เหลือออก จะปฏิบัติได้ทั้งลักษณะตั้งมือ และหักข้อมือเข้าหาท้องแขน

2. นาฏยศัพท์ในส่วนของเท้า

ภาพที่ 10 ประเท้า
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

ประเท้า เป็นการเคลื่อนไหวเท้าก่อนยกเท้า โดยยืนเต็มเท้าข้างหนึ่ง ส่วนเท้าที่จะประเลื้อมเท้าออกไปเล็กน้อย ย่อเข่า แยกอ้อมเท้าชิดปลายเท้าขึ้น ส้นเท้าวางติดพื้น จากนั้นกระทบจุมูกเท้าลงพื้นเบาๆ

ภาพที่ 11 ยกเท้า
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

ยกเท้า คือ อาการสับเนื่องจากการประเท้าแล้วยกเท้าขึ้นทันที แต่ยังคงย่อเอาไว้

ภาพที่ 12 ก้าวหน้า
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

ก้าวหน้า เป็นกิริยาการเคลื่อนไหวเท้าที่ยกอยู่ด้านหน้า ก่อนก้าวต้องห่มเข้าที่ยืน แล้วก้าวลงไปข้างหน้า ย่อเข้า เปิดส้นเท้าหลังน้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้า

ภาพที่ 13 ก้าวข้าง
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

ก้าวข้าง เป็นกิริยาการก้าวเท้าออกไปด้านข้างลำตัว

ตัวพระ กันเข้าให้ได้เหลื่อมสวยงาม

ตัวนาง ย่อเข้าพลิกเท้าหลังหลบเข้า เปิดส้นเท้าหลัง

ภาพที่ 14 กระทุ้ง
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

กระทุ้ง คือ การยืนก้าวเท้าถ่ายน้ำหนักตัวอยู่ที่เท้าหน้าใช้จมูกเท้ากระทุ้งเท้า
ลงที่พื้นเบาๆ

ภาพที่ 15 กระดกเท้า
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

กระดกเท้า คือ การยกเท้าที่กระทุ้งขึ้น ส่งเขาไปด้านหลัง ดันปลายเท้า
สามารถปฏิบัติได้ทั้งการต่อเนื่องจากการกระทุ้งและการกระดกโดยไม่กระทุ้ง

ภาพที่ 16 กระดกเลี้ยว
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

กระดกเลี้ยว คือ การยกเท้าขึ้นส่งเข้าไปด้านข้าง ปฏิบัติได้ทั้งแบบยืนกระดก และนั่งกระดก

ภาพที่ 17 แตะเท้า
ที่มา : นิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

การแตะเท้า คือ การนำจุมกเท้าข้างใดข้างหนึ่ง แตะที่พื้นเปิดส้นเท้าขึ้น

3. นาฏยศัพท์ตั้งแต่ศีรษะถึงลำตัว

ภาพที่ 18 ลักคอ

ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

ลักคอ คือ การกอดไหล่ข้างใดข้างหนึ่ง แต่เอียงศีรษะตรงข้ามกับการกอดไหล่ หากกอดไหล่ขวาศีรษะต้องเอียงไปทางซ้าย หากกอดไหล่ซ้ายศีรษะต้องเอียงไปทางขวา

ภาพที่ 19 เอียง
ที่มา : ณิชกานต์ สมบัติชัย (2559)

อธิบายท่ารำ

เอียง คือ การกดศีรษะ กดไหล่ และกดเอวข้างใดข้างหนึ่ง ไปในทางเดียวกัน

สรุปเนื้อหา

นาฏยศัพท์ เป็นศัพท์ที่สื่อความหมายให้รับรู้และเข้าใจตรงกัน ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ นามศัพท์ กิริยาศัพท์ นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด

ลักษณะต่างๆ ของนาฏยศัพท์ที่ใช้โดยทั่วไปแบ่งตาม การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้แก่ นาฏยศัพท์ ในส่วนของมือ นาฏยศัพท์ในส่วนของเท้า และนาฏยศัพท์ตั้งแต่ศีรษะถึงลำตัว

กิจกรรมที่ 1

คำสั่ง จงบอกทำนาฏยศัพท์พร้อมทั้งอธิบายท่ารำให้ถูกต้อง

1.

อธิบายท่า.....

.....

.....

2.

อธิบายท่า.....

.....

.....

3.

อธิบายท่า.....

.....

.....

4.

อธิบายท่า.....

.....

.....

5.

อธิบายท่า.....

.....

.....

เฉลยกิจกรรมที่ 1

คำสั่ง จงบอกทำนาฏยศัพท์พร้อมทั้งอธิบายท่ารำให้ถูกต้อง

(ตอบตามความรู้ของนักเรียน) ตัวอย่าง เช่น

1.เอียง.

อธิบายท่า....การกอดศีรษะ กอดไหล่ และกอดเอวข้างใดข้างหนึ่ง ไปในทางเดียวกัน.....

.....

2.

อธิบายท่า.....

.....

3.

อธิบายท่า.....

.....

4.

อธิบายท่า.....

.....

5.

อธิบายท่า.....

.....

กิจกรรมที่ 2

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. นาฏยศัพท์ หมายถึง

.....

.....

.....

2. นาฏยศัพท์ ได้เริ่มนำมาใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยในสมัยใด

.....

.....

.....

3. บอกประเภทของนาฏยศัพท์มาให้ถูกต้อง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4. บอกทำนาฏยศัพท์ในส่วนของเท้า มา 3 ท่า

.....

.....

.....

5. ศัพท์เสริม หมายถึง

.....

.....

.....

เฉลยกิจกรรมที่ 2

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

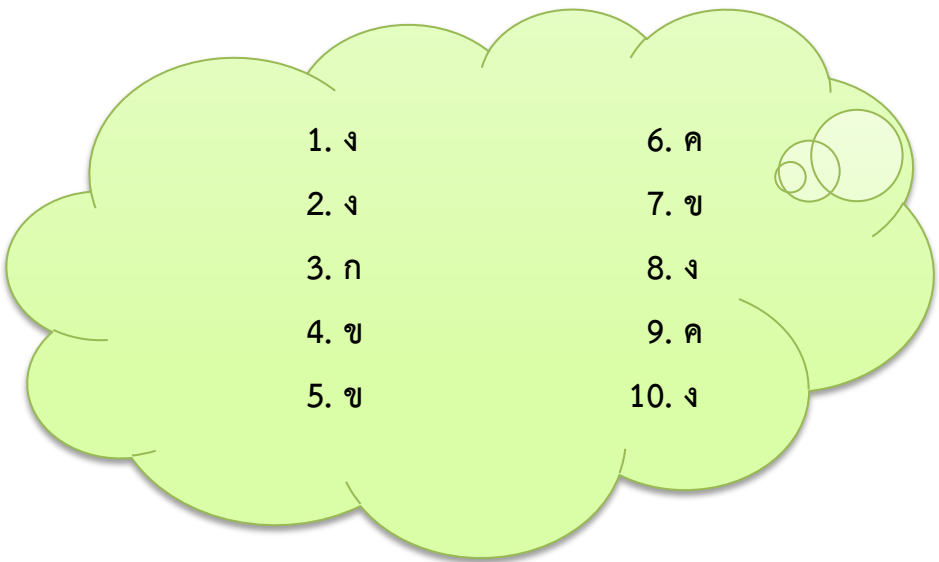
1. นาฏยศัพท์ หมายถึง คำเฉพาะที่ใช้เรียกชื่อท่ารำเพื่อสื่อความหมายให้รับรู้ในการแสดงโขน-ละคร.....
2. นาฏยศัพท์ ได้เริ่มนำมาใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยในสมัยใด
.....สมัยกรุงรัตนโกสินทร์.....
3. บอกประเภทของนาฏยศัพท์มาให้ถูกต้อง
.....1. นามศัพท์.....
.....2. กริยาศัพท์.....
.....3. ศัพท์เบ็ดเตล็ด.....
4. บอกท่านาฏยศัพท์ในส่วนของเท้า มา 3 ท่า
.....(ก้าวเท้า ประเท้า ยกเท้า กระดกเท้า กระทั่งเท้า ฯลฯ).....
.....**ขึ้นอยู่กับนักเรียนเลือกตอบเพียง 3 ท่า**.....
5. ศัพท์เสริม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าที่ให้ออกต้องสวยงาม เช่น กันวง ลดวง ส่งมือ ดึงมือ หักข้อ หลบศอก เปิดคาง กัดคาง ทรงตัว แผ่นตัว ดึงไหล่ กัดไหล่ ดึงเอว กัดเกลียวข้าง ทับตัว หลบเข้า ถีบเข้า แฉ่งเข้า กันเข้า เปิดสัน ชักสัน..... เป็นต้น.....

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบในข้อที่ถูกต้องที่สุด
เพียงหนึ่งข้อ

- คำว่า "นาฏยศัพท์" มีความหมายตรงกับข้อใด
 - เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อท่ารำ
 - เป็นคำที่เฉพาะที่ใช้ในบางโอกาส
 - คำที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะสำหรับสิ่งของ
 - คำเฉพาะที่ใช้เรียกชื่อท่ารำเพื่อสื่อความหมายในการแสดงโขนละคร
- คำว่า "นาฏยศัพท์" เริ่มนำมาใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทยสมัยใด
 - ธนบุรี
 - สุโขทัย
 - อยุธยา
 - รัตนโกสินทร์
- นาฏยศัพท์ที่เป็นลักษณะเคลื่อนไหวคือข้อใด
 - คลายจีบ ม้วนจีบ ม้วนมือ
 - ฉายมือ ก้าวไขว้ กระดกเท้า
 - เหลื่อมเท้า วาดแขน ส่าย
 - ยี่ดยุบ ฉายเท้า ก้นวง
- จากภาพแสดงถึงนาฏยศัพท์ในข้อใด

 - เปิดขา
 - ยกเท้า
 - แตะเท้า
 - กระดกเท้า
- นาฏยศัพท์ในส่วนของมือคือข้อใด
 - ตั้งมือ จีบ ยกเท้า
 - ตั้งวง กรายมือ ป้องหน้า
 - ขึ้นนิ้ววัด ก้าวเท้า ประเท้า
 - จีบล่อแก้ว ม้วนจีบ ขยั่น

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

-
1. ง	6. ค
2. ง	7. ข
3. ก	8. ง
4. ข	9. ค
5. ข	10. ง

กระดาษคำตอบ

นาฏยศัพท์

ชื่อ ชั้น เลขที่

ทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

สรุปคะแนน

ก่อนเรียน		หลังเรียน	
เต็ม	ได้	เต็ม	ได้
10		10	

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2525). **สมุดภาพวิวัฒนาการการแต่งกายสมัยกรุงรัตนโกสินทร์**
(จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พุทธศักราช 2525).
กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- เกณิกา วงศ์นรินทร์. (2557) **เอกสารประกอบการเรียนการเรี้นรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.**
นครราชสีมา : โรงเรียนโคราชพิทยาคม.
- ดุขฎี มีป้อม, นิลวรรณ ถมั่งรักษ์สัตว์. (2551). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดนตรี – นาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- บุญญวีร์ สีหาวัฒน์. (2552). **เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์**
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. นครราชสีมา : โรงเรียนสมเด็จพระธีรญาณมุนี.
- มะลิวัลย์ ปัทมะ. (2555). **เอกสารประกอบการเรียนการเรี้นรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.**
กรุงเทพฯ : โรงเรียนวัดธรรมมงคล (หลวงพ่อวิริยงค์อุปถัมภ์).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ
: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วริฏฐา ศิริธงชัยกุลและคณะ. (2554). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**
ดนตรี – นาฏศิลป์. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.).
- วิมลศรี อุปมัย. (2524). **นาฏกรรมและการละคร : หลักการบริหารและการจัด**
การแสดง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุมิตร เทพวงษ์. (2548). **นาฏศิลป์ไทยสำหรับครูประถมศึกษา-อุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.
- สุวรรณ ศรีจำนงค์. (2555). **เอกสารประกอบการสอน รายวิชานาฏศิลป์ไทย**
(ละคร) 6. ลพบุรี : วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2538). **เลื้อชุดไทย.** กรุงเทพฯ : ชุรุสภา.
- อมรา กล้าเจริญ. (2535). **วิธีสอนนาฏศิลป์.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.